

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS (HE 22/2009) LAIKSI URHEILIJAN TAPATURMA- JA ELÄKETURVASTA

Taustaa

Urheilijoille luotiin vuonna 1995 erillinen, urheilun erityispiirteet huomioiva vakuutusperiaatteelle rakentuva sosiaaliturvajärjestelmä. Urheilemisesta pääasiallisesti toimeentulonsa saavien urheilijoiden ansioperusteisesta sosiaaliturvasta säädetään vuonna 2000 voimaan tulleella lailla urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta (575/2000). Lain mukainen turva on järjestetty pakollisesta työeläke- ja tapaturmavakuutuslainsäädännöstä erillisellä pakollisella vakuutuksella.

Vuonna 2007 vakuutuksen piirissä on ollut 1078 eri urheilijaa (jääkiekko 597, jalkapallo 290, koripallo 60, lentopallo 30, pesäpallo 64). Vakuutetuista urheilijoista 37 on ollut yksilölajien urheilijoita.¹

Yleistä

Ammattuurheilu poikkeaa eräiltä keskeisiltä osilta ”normaalista” työelämästä. Urheilu-ura on pääsääntöisesti melko lyhytkestoinen ja urheilijan ansiotaso saattaa vaihdella runsaasti eri vuosien aikana. Myös eri urheilulajien väliset

¹ Lähde: Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, raportti 25.4.2008.

erot ovat suuria sekä urheilu-uran keston, ansiotason ja tapaturmariskin osalta.

Urheiluun liittyy korostunut tapaturmariski. Riski on noin 40-kertainen työtapaturmavakuutukseen verrattuna ja noin 15-kertainen tapaturmavakuutuksen suurimman tapaturmariskin omaaviin rakennusalan töihin verrattuna.

Urheilun tulisi itse kyetä kustantamaan oma ansioperusteinen sosiaaliturvansa.

Lainsäädännön tavoitteena tulisi olla urheilun erityispiirteet huomioon ottavan tapaturma- ja eläketurvan mahdollistaminen koko ammattiuurheilulle. Yksittäisen urheilijan turva voi muodostua lakisääteisen ja vapaaehtoisen vakuutus- turvan yhdistelmänä, jolloin tarvittaessa lakisääteistä turvaa voidaan täydentää joko laji- tai yksilökohtaisilla vapaaehtoisilla vakuutuksilla.

Voimassa oleva laki urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta on osin puutteellinen. Hallituksen esityksen muutoksilla parannettaisiin osin urheilijan turvaa nykyisestä. Samalla tapaturmaturva lähentyisi yleistä ansioperusteista työtapaturmaturvaa. Joiltakin osin on tarpeen kaventaa nykyistä järjestelmää, sen korkeista kustannuksista johtuen. Vakuutusyhtiöt, yhtä lukuun ottamatta, eivät myöskään ole tarjonneet nykyistä lakisääteistä vakuutusta urheilijoille ja heidän työnantajilleen.

Yksityiskohtaisempia kommentteja

Lain perusteella korvattavan tapaturman käsitettä ja edellytyksiä, joiden perusteella urheilussa sattuneesta tapaturmasta maksetaan korvausta, on tarpeen selkiyttää.

Urheilijoiden urasuunnitteluun ja kouluttautumiseen on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota. Urheilujärjestelmä pyrkii edistämään urheilijoiden kouluttautumista ja työllistymistä urheilu-uran aikana ja sen jälkeen. Tapaturman johdosta päättyneen urheilu-uran jälkeen on tarpeen edistää ja tehos-

taa urheilijan kuntouttamista uuteen ammattiin. Hallituksen esityksen mukais-
ta velvollisuutta osallistua kuntoutukseen ansioperusteisen korvauksen ehto-
na on tältä kannalta pidettävä perusteltuna. Kuntoutusajan rajoittamista vii-
teen vuoteen voidaan myös pitää perusteltuna.

Vakuuttamisvelvollisuuden nosto 38 ikävuodesta 43 ikävuoteen vastaa urhei-
lussa tapahtunutta kehitystä. Jotkut urheilijat jatkavat ammattuurheilua vielä
38 ikävuoden jälkeen. Tällöin on syytä varmistaa myös heidän lakisääteisen
turvansa jatkuminen.

Pysyvän työkyvyttömyyden ajalta maksettavan tapaturmaeläkkeen perustee-
na käytettävä 30 000 euron vuosityöansio antaa monen lajin piirissä normaali-
a palkkatasoa paremman laskennallisen vuosityöansion. Tämä antaa aikai-
sempaa parempaa turvaa vakavissa tapaturmissa.

Lakia sovelletaan kaikkiin työsuhteessa urheileviin. Yksilöurheilijat eivät
yleensä urheile työsuhteessa, vaikka tämäkin voisi olla mahdollista. Amma-
tikseen urheilevat yksilöurheilijat voitaneen yleensä rinnastaa ammatinharjoit-
tajiin. Hallituksen esityksen ehdotusta yksilöurheilijoiden vapaaehtoisesta ta-
paturma- ja eläkevakuuttamisesta voi tältä osin pitää perusteltuna.

Lopuksi

Suomen Liikunta ja Urheilu ry pitää urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvan
uudistusehdotusta tarpeellisena. Lakiesitys tulisi lakina saattaa voimaan tou-
kokuun 1. päivänä 2009.

SUOMEN LIIKUNTA JA URHEILU ry

Juha Viertola

Yhteysjohtaja, OTL

puh. 050 64222 ja email: juha.viertola@slu.fi